

IN MEMORIAM

MANOJLO BROČIĆ

(1932-1994)

Umro je Manojlo Bročić, poznati naučni radnik, jedan od vodećih naučnika istraživača i teoretičara omladine, posebno sociologije omladine.

Djetinjstvo (rođen je 1932. godine) je proveo u rodnoj Guči i Dragačevu i kao dijete upoznao je život srpskog seljaka i dramu svog naroda u II svjetskom ratu. Bio je aktivni učesnik našeg poslijeratnog razvoja i kao učenik gimnazije (Čačak, Beograd), posebno u aktivnostima omladinske organizacije. Pokazao je značajnu osmišljenu energiju i jaku volju i na studijama filozofskih nauka (delom i pored redovnih radnih obaveza) i na poslijediplomskim studijama iz etike i političke sociologije i kao naučni saradnik Instituta društvenih nauka (za naučnog saradnika izabran je 1968. godine). Radio je i živio sa svojom porodicom u Beogradu, ali uvijek je bio vezan za rodnu Guču i Dragačevo, gdje je stekao i prva saznanja o ličnosti, društvu i omladini, dakle, o sadržajima kojima se čitavog života predano i sa uspjehom bavio.

Manojlo Bročić je počeo sa sociološkim istraživanjima još kao postdiplomac na omladinskim radnim akcijama. Od tada on se kontinuirano bavi naučno-istraživačkim radom, objavljuje brojne radove, naučno zasniva i vodi mnoge naučno-istraživačke projekte, obogaćujući i značajno doprinoseći naučnom saznanju društva, posebno sociologiji omladine.

M. Bročić je bio intelektualac, naučni radnik koji nije držao do titula (pogotovo ne toliko koliko se one uvažavaju), ali ih je svojim radovima i ukupnom naučnom aktivnošću prevazilazio. Pogotovo mu titule nijesu bile privlačne ako se zbog njih trebalo odreći svoga uvjerenja, principa, naučne metodologije, činjenica, a naročito ako se trebalo poniziti. Polazio je od toga da u nauci, naročito u njoj, treba da budu odlučujući rezultati rada, a on ih je imao i po kvalitetu i po kvantitetu.

Bročićevi radovi visoko su ocjenjivani od kompetentnih stručnjaka. Tako je zapažena njegova inventivnost, što je, na primjer, posebno naglašeno prilikom izbora za naučnog saradnika, kada su referenti za njegov rad pisali da "predstavlja vrlo inventivan i smeo koncept o suštinskim pitanjima društvene pozicije i uloge omladine", ocenjujući da je njegova posebna vrijednost "u tome što ima karakter precizne teorijske osnove za širi program istraživanja fundamentalnih pitanja sa područja odnosa omladina - društvo". Zapažena je i njegova naučna ozbiljnost i erudicija pa autori jedne monografije o M. Bročiću pišu da njegovi "radovi pokazuju naučnu ozbiljnost, znatnu erudiciju i sposobnost interdisciplinarnog pristupa složenim problemima savremenog sveta". Slične ocjene dobijao je ne samo od naučnika odgovarajuće struke, već i od slušalaca njegovih predavanja i televizijskih gledalaca. Tako u listu "Svet" nailazimo na poziv za čestitanje zbog sticanja novog prijatelja. Čovjek koji poziv upućuje dalje kaže: "Taj novi prijatelj, koga u životu još nisam susreo, niti mu stegao ruku, kako zaslužuje, jeste Manojlo Bročić, naučni saradnik Instituta društvenih nauka, voditelj i koautor serije "Za razgovor i razmišljanje". Kakav je utisak Bročić ostavio vidi se dalje iz pomenutog teksta: "Pogled toga prijatelja zrači inteligencijom, razumevanjem i ljubavlju za čoveka,

njegove su reči mudre, blage i životvorne, on bolje od mene ume da izrazi moje i vaše misli i osećanja, on je prijatelj svakog od vas ...".

Manojlo Bročić (često smo ga zvali Maša ili Broća) bio je aktivni, borbeni, humanista koji je svoje teorijske humanističke orijentacije potvrđivao u praksi, u svakodnevnom radu i životu. Ovaj humanizam vidno dolazi do izražaja u njegovim naučno-teorijskim i naučno-istraživačkim radovima. On je shvatio da istraživač ukoliko više nepristrasno, objektivno, dolazi do istine, utoliko više može da doprinese ostvarenju vrijednosti i principa aktivnog humanizma. Tako je Bročićevo naučno, objektivno, traganje za istinom o omladini i društvu, doprinijelo aktivizaciji i humanizaciji odnosa ne samo među mladima, već i šire.

Polazeći od jedinstva teorije i prakse savremenog humanizma, Bročić je pružao otpor birokratskim i sličnim snagama dehumanizacije, kako svojim radovima tako i svojim društvenim angažovanjem i aktivnostima u svakodnevnom životu. U tom kontekstu treba gledati i njegovo društveno-političko angažovanje na Šumarskom fakultetu u poznatim događajima 1968. godine na Univerzitetu u Beogradu. Naravno, potpuniji objektivni sud o tim (uostalom, kao i svim sličnim događajima) može se očekivati od istorije, ali vjerujem da se pouzdano može reći da su motivi koji su Bročića pokretali na pomenutu aktivnost bili humanistički - traženje mogućnosti za dalju afirmaciju čovječnosti.

Značajno je Bročićevo nastavničko iskustvo, ne samo na Defektološkom i Šumarskom fakultetu u Beogradu i poslijediplomskim studijama Filozofskog fakulteta u Zagrebu, već i kao sociologa omladine na Karlovom univerzitetu u Pragu, na naučnim skupovima ne samo u našoj zemlji već i u Kanadi, Čehoslovačkoj, Poljskoj, Francuskoj, Njemačkoj, Švedskoj itd.

Kao što se vidi, Bročić je imao i međunarodnu aktivnost i afirmaciju o kojoj govori i činjenica da ga je Generalni sekretar OUN (U Tant) imenovao za međunarodnog eksperta za omladinu.

Bročić je uživao povjerenje kolega iz svoje profesije, a pokazalo se da je on svojim aktivnostima to povjerenje zaslužio i u potpunosti opravdao. Manojla vidimo i u redakcijama časopisa "Sociologija", "Gledišta", "Sociološki pregled", a bio je urednik serije knjiga u biblioteci "Omladina i društvo" u izdanju Instituta društvenih nauka.

Manojlo Bročić je na različite načine bio prisutan i u Crnoj Gori. Zapažena su, na primjer, njegova izlaganja na određenim naučnim skupovima, a rado je i boravio u Crnoj Gori, naročito u Herceg Novom. Često je isticao da su njegovi preci došli u rodno mu Dragačevo iz kraja koji je pedesetak kilometara sjevernije od ovog mjesta. On je i istraživački bio vezan i za ovaj dio naše zemlje.

Maša je bio intelektualac patriota, ali opet u duhu principa savremenog humanizma. On je teško preživljavao nepravde koje se događaju njegovom narodu i njegovoj domovini. Često kada bi saznao za nove nevolje, a sam se osjećao nemoćnim da bilo šta promijeni, imao je potrebu da bar telefonom sa svojim prijateljima podijeli svoju mučninu i gorčinu koju je zbog toga osjećao.

Iskrenost i otvorenost prema drugim ljudima, spremnost da se bori za istinu i da je kaže, pravdoljubivost i principijelnost, karakterisale su Manojlovu ličnost. Ljudi su u njemu imali principijelno pouzdanog saradnika, mogli su da očekuju od njega pouzdanost - veoma važnu za stabilnost i harmoniju u međuljudskim odnosima. U skladu

sa tim je i njegov otpor prema birokratiji, dogmatizmu, okoštalošću ljudskog duha i misli, kao i zalaganje za razvoj kritičnosti i svijesti o odgovornosti, posebno odgovornosti prema omladini. Bio je sposoban da se raduje uspjehu drugih ljudi, ako su do njega došli radom i moralnim načinom. On je razvijao prijateljstvo na principijelnim, humanističkim osnovama, takvo prijateljstvo je cijenio, podsticao ga, afirmišući ga ljudskošću.

I kada je Maša izuzetnom radnom energijom stvorio određene uslove za život i rad sebi i svojoj porodici, kada je mogao i želio da uloži napor da stvori jednu stvaralačku sintezu o omladini i društvu u kojem djeluje, ugasio se njegov život pun rada, poštenja i stvaralaštva. Ostaju njegovi podsticajni radovi i žal za poštenim, radnim i uspravnim čovjekom, koji je još mnogo mogao da naučno sazna i saopšti, ne samo o omladini već i o drami naroda kojem je pripadao.

Krsto Kilibarda